

Handläggare:
Gunilla Schedin
Telefon: 08-508 09 277

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till riktlinjer om lex Sarah - remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Rapp Lundahl
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Siw Lideståhl
avdelningschef

Sammanfattning

Under 2011 infördes nya bestämmelser om lex Sarah i socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Detta innebär att lex Sarah-bestämmelserna numera gäller inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden, inklusive verksamheten vid Statens Institutionsstyrelse (SiS), och den verksamhet som bedrivs enligt LSS.

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder med anledning av ett förslag till gemensamma riktlinjer för staden när det gäller tillämpningen av de nya lex Sarah-bestämmelserna.

Förvaltningen är positiv till förslaget, som på ett tydligt och strukturerat sätt anpassats till den nu aktuella lagstiftningen. I förslaget tydliggörs också ansvarsfördelningen mellan olika befattningshavare och nämndens roll vad gäller lex Sarah.

Bakgrund

Den 1 juli 2011 infördes nya bestämmelser om lex Sarah i socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Lex Sarah utvidgades därmed och gäller numera inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden, inklusive verksamheten vid Statens Institutionsstyrelse (SiS), och den verksamhet som bedrivs enligt LSS. Tidigare omfattade lex Sarah endast verksamhet för äldre och personer med funktionshinder enligt SoL respektive LSS.

En arbetsgrupp bestående av representanter från socialförvaltningen, äldreförvaltningen och stadens juridiska avdelning har utarbetat ett förslag till gemensamma riktlinjer för staden vad gäller tillämpningen av de nya lex Sarah-bestämmelserna. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i staden och att ge stöd och vägledning i nämndernas praktiska arbete.

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från samtliga stadsdelsnämnder med anledning av förslaget. Nämndernas yttrande ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 30 september 2012.

Ärendet

Tillämpningsområde

Lex Sarah-bestämmelserna gäller inom socialtjänstens samtliga verksamhetsområden dvs. verksamhet inom äldreomsorgen och verksamhet för personer med funktionsnedsättning samt inom individ- och familjeomsorgen, vilket inkluderar ekonomiskt bistånd, barn och ungdom, vuxna/missbruk, socialpsykiatri och familjerätt. Bestämmelserna gäller även i verksamheter där lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) eller lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) tillämpas. Lex Sarah-bestämmelserna gäller även i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet.

Att medverka till god kvalitet

Var och en som fullgör uppgifter enligt SoL eller LSS ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som ges är av god kvalitet. Att medverka till god kvalitet innebär bland annat att vara uppmärksam och påtala sådant som kan medföra risk för att den enskilde inte får god omvårdnad, gott stöd och god service. Att påtala och rätta till uppkomna fel och brister, vara lyhörd för synpunkter och klagomål är åtgärder som kan bidra till god kvalitet.

En viktig förutsättning är att det finns rutiner för att hantera iakttagelser som görs, fel och brister som upptäcks och ta emot synpunkter och klagomål. Det är också viktigt att ledningen uppmuntrar och välkomnar ett sådant arbetssätt.

Rapporteringskyldigheten

Var och en som fullgör uppgifter inom ramen för SoL och LSS ska genast rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande som rör den som har eller kan komma ifråga för insatser. Rapporteringskyldigheten gäller även inom uppsökande verksamhet.

Omedelbara åtgärder

När en rapport kommit in ska den som ansvarar för att ta emot rapporter (lex Sarah-ansvarig) omedelbart vidta de nödvändiga åtgärder som situationen kräver. Den som i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet ska ta emot rapporter ska informera berörd nämnd om de rapporter han eller hon tagit emot.

Utredningsförfarandet

Ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande ska utredas och dokumenteras utan dröjsmål. Nämndens lex Sarah-ansvariga har ansvar för att utredningen genomförs. Utredningen ska dokumenteras fortlöpande. Vidtagna åtgärder, vad som i övrigt framkommit under utredningen, åtgärder för att förhindra liknande missförhållanden eller risk för fortsatta missförhållanden ska dokumenteras.

När det gäller yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet ska rapporter om missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande utredas av den som bedriver verksamheten.

Anmälan till Socialstyrelsen

Ett *allvarligt* missförhållande eller en påtaglig risk för ett *allvarligt* missförhållande ska snarast anmälas till Socialstyrelsen. Anmälan ska göras av:

- socialnämnden
- den som bedriver yrkesmässigt enskild verksamhet (berörd nämnd ska informeras om anmälan)
- ledningen för Statens Institutionsstyrelse

Rutiner för verksamheten

Den nämnd som har ansvar för verksamhet inom socialtjänsten eller enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, Statens Institutionsstyrelse och

den som yrkesmässigt bedriver enskild verksamhet ska fastställa rutiner för hur skyldigheten att rapportera, utreda, avhjälpa och undanröja missförhållanden eller risker för missförhållanden ska fullgöras.

Rutiner ska även fastställas för hur skyldigheten att anmäla allvarliga missförhållanden eller risk för allvarliga missförhållanden ska fullgöras. Rutinerna ska dokumenteras.

Beslutanderätt och delegering

När en rapport om ett missförhållande eller en risk för ett missförhållande har utretts ska utredningen avslutas med ett beslut av nämnden. Beslutanderätten kan delegeras till tjänsteman eller utskott. Ett beslut som fattats på delegation ska anmälas till nämnden.

Registrering (diarieföring)

En rapport om ett missförhållande eller påtaglig risk för ett missförhållande är en allmän handling och ska registreras. En rapport om ett missförhållande ska inte förvaras i den enskildes personakt. Att det finns en rapport som rör den enskild ska dock antecknas i dennes personakt.

Offentlighet och sekretess

I ärenden enligt lex Sarah-bestämmelserna finns en mängd uppgifter som berör enskildas personliga förhållanden och som skyddas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Även uppgifter om personal kan omfattas av sekretess.

Bevarande och gallring

Dokumentation i lex-Sarah-ärenden ska bevaras. Uppgifter som finns i enskildas personakter ska gallras i enlighet med bestämmelserna i SoL och LSS.

Polisanmälan

Om en enskild har utsatts för något som kan vara brottsligt kan nämnden behöva ta ställning till om händelsen eller en person, t.ex. en anställd ska polisanmälas. Av nämndens delegationsordning bör framgå vem som har befogenhet att göra en polisanmälan för nämndens räkning.

Utredningsskyldighet och bevarande av dokumentation i enskild verksamhet

I yrkesmässigt bedrivna enskild verksamhet finns regler om att rapporter om missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden och annan

dokumentation om missförhållanden ska bevaras och gallras fem år efter det att den sista anteckningen gjordes.

Den nämnd som beslutat om en insats som genomförs i enskild verksamhet har möjlighet att träffa avtal om att anmälningar om missförhållanden och tillhörande dokumentation ska överlämnas till nämnden när gallringsskyldigheten inträder.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i samarbete mellan äldreomsorgsavdelningen och socialtjänst-avdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd och Norrmalms råd för funktionshinderfrågor kommer att informeras om ärendet vid sina respektive sammanträden den 24 september 2012.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till förslaget till för Stockholms stad gemensamma riktlinjer. Riktlinjerna har på ett tydligt och strukturerat sätt anpassats till den nu aktuella lagstiftningen och tydliggör också ansvarsfördelningen mellan olika befattningshavare och nämndens roll.

Som framgår av förslaget är syftet med riktlinjerna att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling inom staden. Det är därför positivt att socialförvaltningen, äldreförvaltningen och stadsledningskontorets juridiska avdelning planerar att genomföra utbildningar för implementering av riktlinjerna.

Trots tydliga riktlinjer finns det alltid en risk för olika tolkningar och därmed olika rutiner och arbetssätt. Det är därför viktigt att skapa forum för diskussion och erfarenhetsutbyte stadsdelsförvaltningarna emellan. Ett nätverk för stadsdelsförvaltningarnas lex Sarah- ansvariga skulle kunna fylla en sådan funktion.

Förvaltningen vill framhålla vikten av att staden centralt följer upp tillämpningen av de gemensamma riktlinjerna.

Norrmalms stadsdelsnämnd har, i avvaktan på gemensamma riktlinjer för staden, antagit preliminära rutiner för rapportering, hantering och anmälan enligt de nya lex Sarah-bestämmelserna. Förvaltningen kan konstatera att de av nämnden fastställda rutinerna i allt väsentligt överensstämmer med förslaget till gemensamma riktlinjer. Detta betyder att bara vissa smärre justeringar måste göras om förslaget antas.

Bilaga

Förslag till riktlinjer om lex Sarah